

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.III.30.010/2015/2. szám

A Szegedi Ítéltábla a **jogtanácsos neve** jogtanácsos által képviselt **felperes neve**, felperes címeszám alatti székhelyű felperesnek – a Munz és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Budai Zoltán ügyvéd) által képviselt **alperes Kft. neve** székhelyű alperes ellen szavatossági igény érvényesítése iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2014. február 19. napján kelt 6.G.40.255/2013/2. számú ítélete ellen az alperes által 3. sorszám alatt előterjesztett fellebbezésre tekintettel lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben megváltoztatja**, és mellőzi az alperes javítási költség megfizetésére történő marasztalását.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 2.500.000,- (Kettőmillió-ötszázezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

A másodfokú eljárási költségeiket a felek maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperes, mint megrendelő és az alperesi vállalkozó között 2006. augusztus 8-án vállalkozási szerződés jött létre, mely alapján az alperes elvállalta a felperes által kiírt – a „**utca neve** utca kinyitása a **út neve** út felé” tárgyú – ajánlati felhívásban meghatározott és nyílt közbeszerzési eljáráson elnyert közútépítési munka kivitelezését. Az alperesi vállalkozó szerződési nyilatkozata szerint a munkaterületet megismerte, a feladat elvállalásához szükséges mértékben azt megvizsgálta és tanulmányozta a munkafeladat ellátását esetlegesen zavaró körülményeket is. A szerződés tárgyát képező építési munka műszaki tartalmára vonatkozóan a felperes által rendelkezésre bocsátott tervdokumentáció és költségvetési kiírás volt irányadó. A szerződés 14. pontjában az alperesi vállalkozó az útalapra 10 év, a burkolati részre 5 év jótállást vállalt. A munkavégzést megelőző régészeti feltárások kapcsán az út nyomvonalában feltárási gödrök betemetése szükségessé is vált, ezért a felek szerződésüket 2006. november 27-én módosították és a felmerült többletmunkákra tekintettel a vállalkozói díjat bruttó 41.253.439,- Ft-ra felemelték. A munka befejezési határidejét 2007. április 30-ig meghosszabbították. A 2. számú szerződésmódosítás további 2007. október 31-ig terjedő határidő-hosszabbítást, valamint jótéljesítési garanciavállalást tartalmazott. Felek ebben rögzítették azt is, hogy 2007. május 10-én az elkészült út átadás-átvételi eljárása után lakossági bejelentést követően az út jobb oldali pályaszerkezetének megrongálódása volt észlelhető, mellyel kapcsolatos javítási munkákra terjedt ki a szerződésmódosítás.

A végleges átadás-átvételt 2007. november 14-én készített közös jegyzőkönyv rögzítette. Ebben

megrendelői nyilatkozatként szerepel, hogy az eredeti szerződésnek és a 2. számú szerződésmódosításnak megfelelően a közút elkészült, a vállalkozótól a munkát a megrendelő átveszi, az elkészült út forgalomba helyezhető, egyúttal a kivitelezőt az elkészült út teherbírással összefüggő garanciális, szavatossági kötelezettsége alól a továbbiakra nézve felmenti. A garancia, szavatosság viszont továbbra is fennmarad az elkészült aszfalt kopóréteg nem teherbírási problémáiból eredő hibái tekintetében, a szerződés szerinti feltételekkel. A felperesi műszaki ellenőr nyilatkozata szerint az elkészült út állapotának megőrzése érdekében fokozott figyelemmel kell kísérni a teherforgalmat, ugyanis a túlsúlyos járművek jelentős forgalmat bonyolítanak le, holott az út nem erre lett tervezve. Az alperesi vállalkozó súlykorlátozó tábla kihelyezését javasolta.

A felperes 2011. év elején észlelte, hogy a perbeli útszakasz több helyen megsüllyedt, azon felületi repedezések jelentkeztek, ezáltal az út rendeltetésszerű használata nagymértékben korlátozottá vált. Ezzel kapcsolatban 2011. április 29-én szólította fel írásban alperest garanciális javításra, melytől alperes elzárkózott. Ezt követően felperes magánszakértői véleményt szerzett be, mely alapján fenntartotta a kijavítás iránti igényét. Felek között a peren kívüli egyeztetés nem vezetett eredményre, alperes többszöri felszólítás ellenére sem végzett javítási munkálatokat, felelősségét nem ismerte el.

A felperes keresetében a szerződésben vállalt jótállásból eredő szavatossági kötelezettség körében, kijavítás címén a perbeli útszakasz újraépítésére kérte kötelezni alperest. Vagylagosan a keresetét kiterjesztette a kijavítási költségekben való marasztalásra is. A per során beszerzett igazságügyi szakértői vélemény alapján ennek összegét 52.173.492,- Ft-ban kérte meghatározni.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Alperesi álláspont szerint elsősorban tervezési hibákból ered az útszakasz meghibásodása, az alultervezett volt, mivel az út jelentős tehergépjármű forgalmat is lebonyolít, a teherbírása azonban ehhez nem alkalmas. Utalt továbbá alperes a 2007. november 14-i átadás-átvételi jegyzőkönyvben feltüntetett, felelősség alóli felmentést tartalmazó felperesi nyilatkozatra is.

Az elsőfokú bíróság szakértői bizonyítás lefolytatását követően meghozott ítéletével kötelezte az alperest, hogy az általa elkészíteni vállalt „**utca neve** utca kinyitása a **út neve** út felé” tárgyú művet 8 hónap alatt építse újra, vagy fizessen meg a felperesnek ugyanezen határidő alatt 52.173.492,- Ft javítási költséget. A bíróság ítéletének indokolásában részletesen ismertette a kirendelt igazságügyi szakértő kiegészített szakvéleményét és azt aggálytalannak minősítve, ítélezése alapjául fogadta el. Az igazságügyi szakértő több helyszíni feltárást is végzett a perbeli útszakaszon, és ezek alapján pontosan meghatározta a ténylegesen kivitelezett rétegrendet. Ebből jutott arra a következtetésre, hogy az útalap nem a kiviteli terv szerinti méretekkal és arányokkal készült el, a felhasznált anyagok mennyisége és minősége nem felelt meg a szerződési célnak. Kiemelte a bíróság, hogy az út meghibásodása rendkívül rövid idő alatt és már kisebb forgalmi terhelés hatására bekövetkezett, mely nemcsak a forgalom alultervezettségére, hanem elsősorban a kivitelezési hibákra volt visszavezethető. A szakértő véleménye alapján megállapíthatóak továbbá tervezési hibák, hiányosságok is, a tervező ugyanis alábecsülte az út várható forgalmát, terhelését. A bíróság az igazságügyi szakvélemény alapján rögzítette: a hiba oka nem a teljesítés után keletkezett, csupán röviddel azt követően vált felismerhetővé, ez kizárja, hogy a felperes a hibát a szerződéskötéskor ismerte, vagy felismerhette volna. Mindezekre tekintettel az alperes hibás teljesítését bizonyítottanak találta és a jótálláson alapuló felelőssége alapján őt a vállalkozási szerződésben meghatározott mű újraépítésére kötelezte a Ptk. 306. § (1) bekezdés a) pontja szerint. A kialakult bírói gyakorlatnak megfelelően a kijavítás módját nem határozta meg, csupán utalt arra, hogy a mű újbóli előállítása a szakvéleményben rögzített költségvetés szerint az alperest terheli, továbbá másodlagosan, a kijavítási költség megtérítésére is kötelezte alperest, amennyiben nem tesz eleget természetben a szavatossági kötelezettségének.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak megváltoztatását és a felperes

keresetének elutasítását. Indokolásként előadta, hogy a szakértői bizonyítás súlyos tervezési hibákat tárt fel, melyek közül kiemelte, hogy a tervező rosszul határozta meg az út várható terhelését, hiszen a tervezett forgalom sokszorosa bonyolódik le a perbeli úton, mint amit a tervező számításba vett. Emiatt a tervezett pályaszerkezet jelentősen alul-méretezettnek minősül. Felperes ennek ellenére a hibás tervet elfogadta, és szakhatóságként is eljárva üzemeltetői nyilatkozatot is kiadott, mely szerint a tervben közölt adatok és szerkezetszámítások megfelelőek, a pályaszerkezet és a terhelési osztályba sorolás összhangban van. Előadta, nem volt tudomása arról, hogy a felperes milyen tengelykorlátozás mellett kívánja az utat üzemeltetni, ezért e körben figyelemfelhívási kötelezettsége sem lehetett arra vonatkozóan, hogy mihez képest alul-méretezett a terv. Az első hibák megjelenését követően már 2007. tavaszán következetesen és folyamatosan figyelmeztette a felperest, hogy súlykorlátozás bevezetése szükséges az adott útszakaszon. A felperesnek, mint jogosultnak a tervezési hibákat a szerződéskötéskor fel kellett ismernie, ezért az alperesi kötelezett mentesül a szavatossági felelősség alól. Alperes felhívta a figyelmet a műszaki ellenőr mulasztására is, aki bár napi rendszerességgel ellenőrizte a kivitelezést, azonban semmilyen kifogást nem emelt, azt szakmailag elfogadta, 2007. május 10-én pedig nyilatkozatot adott ki, mely szerint a költségvetésben szereplő anyagmennyiségek hiánytalanul beépítésre kerültek. A fellebbezési álláspont szerint a műszaki ellenőr, mint a megrendelő szak-megbízottja a teljesítést a szerződésszegésről tudva fogadta el, így felperes a Ptk. 316. § (1) bekezdése alapján nem támaszthat szerződésszegésből eredő igényt alperessel szemben. Alperes kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság, bár az ítélet tényállásában ismerte a 2007. november 14. napján kelt átadás-átvételi jegyzőkönyvben rögzített felperesi nyilatkozatot, mely szerint alperest felmentették az elkészült út teherbírással összefüggő garanciális szavatossági kötelezettsége alól, ugyanakkor nem indokolta, hogy ez alapján miért nem mentesül alperes a jótállási felelőssége alól.

Sérelmezte, hogy az igazságügyi szakértői véleményben rögzített kijavítási költségvetés jelentős többletköltségeket tartalmaz, az a módosított vállalkozói díjat is meghaladja, az út teljes újjáépítéséhez kapcsolódik. Az alperes a szavatossági kötelezettség teljesítése során nem kerülhet hátrányosabb helyzetbe, mint azt megelőzően volt. Utalt továbbá arra, hogy léteznek olyan új technológiák, amelyek lehetővé teszik az útburkolat utólagos megerősítését, teljes átépítés nélkül is. A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés kizárólag a kijavítási költségben való vagylagos marasztalás tekintetében helytálló, egyebekben alaptalan.

A 2007. november 14-i jegyzőkönyvben rögzített megrendelői nyilatkozat – az alperes álláspontjától eltérően – nem értelmezhető kiterjesztőleg akként, hogy az a felperesi megrendelő jótállási jogairól történő teljes körű lemondást tartalmazna (jelen perben irányadó 1959-es Ptk. 207.§ (4) bekezdés). A jogosultságból fakadó igényérvényesítésről lemondásnak határozottnak és egyértelműnek kell lennie, csak a hiba ismeretében, a konkrét érdeksérelem feltüntetésével lehetett volna kifejezett nyilatkozattal hatályosan lemondani a szavatossági jog iránti igényérvényesítésről (Legfelsőbb Bíróság (Kúria) BH 1993/673. szám alatt közzétett eseti döntés). A perbeli esetben jegyzőkönyvezett megrendelői nyilatkozat legfeljebb az akkor már kijavított (újraakészített) útszakasz teherbírásával kapcsolatos nyilatkozatként értelmezhető. Mindezekre tekintettel nem mentesülhetett az alperes joglemondásra hivatkozással a szerződésben vállalt jótállási kötelezettsége alól.

A perbeli útszakasz 2011-ben jelentkező jelentős mértékű megrongálódását már a pert megelőzően készített magánszakértői vélemény is felmérte, a további feltárásokat végző igazságügyi szakértői vélemény pedig megerősítette az ott leírtakat. A meghibásodás okaként az aggálytalan igazságügyi szakértői vélemény egyfelől tervezési alulméretezést, tervezési hibákat, másfelől kivitelezéssel

összefüggő hiányosságokat egyaránt megállapított. A kivitelezési eredetű hibákat a szakértői vélemény tételesen sorolja fel: a kivitelező nem a tervben előírt rétegrendi anyagmennyiségeket építette be, így jelentősen eltért az aszfalt, az útalap és a javítóréteg vastagsága és szélessége (szakvélemény 20. oldal). A szakértő összegzően azt állapította meg, hogyha a tervnek megfelelő lett volna a kivitelezés, akkor – a tervezési hibák ellenére – huzamosabb ideig „c” osztályú terhelést bírt volna az úttest. A kivitelezési hibákat ezért a szakértői vélemény lényegesnek minősítette (szakértői vélemény 31. oldal). A kivitelezési eredetű hibák játszottak közre elsősorban abban, hogy a szakmailag elvárható 10 éves élettartam helyett az út 2011-re teljesen tönkre ment, azon egyetlen ép felület alig maradt, a kopóréteget pedig a teherbírás elégtelensége miatt hálós repedések károsították (szakvélemény 30. oldal).

Az alperesi fellebbezés kiemelten hivatkozott a tervezési hiányosságok miatti tervezői közrehatásra, melyre a szakértői vélemény kétségtelenül ugyancsak rávilágított. A tervező a tervezési hibákért elsősorban a megrendelővel szemben felel. Ha pedig a megrendelő a tervet teljesítésként elfogadta és a kivitelezés céljából továbbadta, a tervek hibája miatt a kivitelezővel szemben a megrendelő felelősséggel nem tartozik. A tervek felismerhető hibáival kapcsolatban a kivitelezőt terheli figyelmeztetési kötelezettség a megrendelővel szemben. A vállalkozó elvárható magatartása szempontjából figyelemmel kell lenni a feleket terhelő együttműködési, tájékoztatási kötelezettségeket tartalmazó Ptk. 205. § (3) és Ptk. 277. § (4) bekezdés általános szabályai mellett a Ptk. 392. § (2) bekezdésére is, amely szerint a vállalkozó köteles a megrendelőt minden olyan körülményről haladéktalanul értesíteni, amely a vállalkozás eredményességét vagy kellő időre való elvégzését veszélyezteti, gátolja. Az értesítés elmulasztásából eredő kárért a vállalkozó felel. A kivitelező az építési munkát illetően szakértelemmel bíró olyan szakvállalat, melytől elvárható, hogy kellő gondossággal és szakértelemmel vizsgálja meg a rendelkezésre bocsátott tervdokumentációt, és ha annak bármely hibáját nem észleli, akkor a hibás tervek alapján kivitelezett és emiatt hibás létesítménnyel kapcsolatban a megrendelőnél keletkezett károkért a tervezővel közös helytállási kötelezettsége keletkezik. A kijavítás kárjellegű költségei a felróhatóság arányában a kialakult bírói gyakorlat szerint utóbb átháríthatók a tervezőre (Legfelsőbb Bíróság (Kúria) GK 54. szám alatt közzétett állásfoglalás, GKT 3/1981., Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez 2.kötet, 1781. oldal, Wolters Kluwer Kiadó Budapest, 2014.).

Az alperes fellebbezésében a műszaki ellenőr eljárását, nyilatkozatait ugyancsak felelőssége alóli mentesülést eredményező közrehatásként kérte figyelembe venni. Állította, hogy olyan mulasztásokat követett el a felperes szakmegbízottja, amely jelentős mértékben hozzájárult az út meghibásodásához. E körben az egységes bírói gyakorlat szerint a műszaki ellenőr – megbízottként – a megrendelő Ptk. 394. (1) bekezdés szerinti ellenőrzési jogát gyakorolja. Az ellenőrzési jog gyakorlása során a nem teljes körű vagy nem megfelelően, nem szakszerűen végzett ellenőrzés részben sem mentesíti a vállalkozót a hibátlan teljesítés törvény által rá hárított kötelezettsége alól (EBH 2008/1770., valamint BDT 2013/12/197. szám alatti jogeset).

A létesítmény megvalósításában egymásra utalt vállalkozók (tervező, kivitelező) kötelezettsége elsősorban a rendeltetésszerűen használható eredmény – jelen esetben a szilárd burkolatú közforgalmú közút – megvalósítására vonatkozik. A kivitelező kijavítási kötelezettsége alapvetően a létesítmény – átadást megelőző okból keletkezett – rendeltetésszerű használatra való alkalmatlansága miatt áll fenn.

A jelen perbeli esetben jellemző, hogy a különböző érdekkörökben keletkező többféle hibaok együttesen, egymást erősítve váltotta ki a hibajelenséget, ennek megszüntetése, kijavítása azonban csak egységesen lehetséges a javítási munka műszaki-szakmai oszthatatlansága miatt. Így fordulhat elő, hogy az alperesi kivitelezőnek a szükségessé vált javítási munkákat a saját közrehatásának

mértékén túl is el kell végeznie. A kivitelező a javítás miatt felmerült költségeit, mint saját kárát háríthatja tovább arányos részben a tervezőre, a közös károkozók belső viszonyában irányadó kárfelosztási szabályok alkalmazásával (Ptk. 344.§ (1) bekezdés).

A felperes Ptk. 305. § (1) és Ptk. 306. § (1) bekezdés a) pontján alapuló keresete elsősorban kijavításra irányult, amely a kifejtett okokból perbeli esetben a munka újbóli elkészítését jelenti. A kijavítást maga az alperes sem ellenezte (22. sorszám alatti jegyzőkönyv 8. oldalán tett nyilatkozat), elsősorban a szakértői véleményben kidolgozott költségvetés szerinti többletköltségeket sérelmezte. A kijavítás módjának meghatározása azonban nem tárgya az ítélet rendelkező részének, ezt az elsőfokú ítélet is az irányadó bírói gyakorlattal összhangban rögzítette. A hibás szolgáltatás kijavítását a bíróság a kijavítás módjának közelebbi megjelölése nélkül rendeli el. A vállalkozó kijavítási kötelezettségének elsősorban a hibaokok megszüntetésére kell irányulnia, azaz nemcsak felszíni, tüneti javításra, hanem tartós, rendeltetésszerű használat biztosítására kell törekedni a kijavítás során. Fontos, hogy az alperes az igazságügyi szakvélemény által pontosan felsorolt, szakszerűen körülírt hibaokokat teljes mértékben kiküszöbölje, és ezáltal műszakilag elfogadható, mindenben megfelelő javítás történjen (BDT 2011/2511. szám alatt közzétett eseti döntés III. pont). Mindezekből viszont az is következik, hogy az alperesnek nem feltétlenül az igazságügyi szakvélemény költségvetésében rögzített teljes költségráfordítással kell a javítást elvégeznie, alkalmazhat egyéb technológiával megoldható javítási módot is. A szerződési cél elérése esetén a kivitelező a kijavítással szükségképpen felmerülő többletköltségeket azonban gazdagodás címén a felperesi megrendelőtől nem követelheti (BDT 2011/2511. számú eseti döntés IV. pont).

A Ptk. 306. § (1) bekezdése a jogosult számára hibás teljesítés esetére biztosítja a szavatossági jogok közötti választás lehetőségét. A Ptk. 306/A. § pedig további lehetőségként engedi az egyik választott szavatossági jogról másikra történő áttérést is. Ez azonban nem jelenti azt, hogy akár csak vagylagosan is, de több szavatossági jogot egyszerre érvényesíthessen a jogosult. Arra nincs mód, hogy a jogosult a perben több szavatossági jog érvényesítése iránt, vagylagos vagy eshetőleges kereseti kérelmet terjesszen elő. Az egyik szavatossági jogról másikra történő áttérés (ius variandi) jogának a keresetváltoztatás lehetőségét biztosító Pp. szabályokkal való viszonyát a Kúria 1/2012. (VI. 21) PK vélemény 5. pontja iránymutatóan értelmezte. A per során a természetbeni kijavítás iránti kérelmét a felperes mindvégig fenntartotta, csak a per utolsó szakaszában terjesztett elő vagylagos kijavítási költségben való marasztalás iránti kérelmet. A bíróság az így előterjesztett kereseti kérelmek szerint helytelenül hozott ítéletet, tekintve, hogy eshetőleges marasztalásnak ilyen esetben sincs helye.

Az ítéletábra ezért az elsőfokú bíróság ítéletét tekintetben részben megváltoztatta és mellőzte az alperes kijavítási költség megfizetésére kötelezését, az egyebekben helyes érdemi rendelkezést tartalmazó ítéletet pedig a Pp. 253. § (2) bekezdésre hivatkozással helybenhagyta.

A kereset jogalapját megállapította az elsőfokú bíróság és az elsődlegesen kért szavatossági jog is megilleti a felperest, ezért olyan mértékben minősült pernyertesnek, hogy az elsőfokú perköltség megváltoztatását nem találta indokoltnak az ítéletábra. Ugyanez okból kell a le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket is teljes mértékben az alperesnek viselnie (6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés, 15. § (1), (3) bekezdés).

A fellebbezés kizárólag a javítási költségben történő vagylagos marasztalás mellőzése tekintetében volt alapos, ezt figyelembe véve rendelkezett úgy az ítéletábra, hogy mindkét fél maga viseli a további másodfokú eljárási költségét (Pp. 81. § (1) bekezdés utolsó fordulat). A másodfokú eljárási költségmegosztás arányban áll a felek előlegezett költségeivel.

Dr. Kemenes István sk.
a tanács elnöke

. Dobler László s
előadó bíró

. Béri András sk.
táblabíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő